

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka 112.

Vydána dne 27. října 1922.

Obsah: 306. Nařízení, jímž se za působnosti zákona o dani z lihu ze dne 20. června 1888, č. 95 ř. z., případně uherského zákonného článku XX ex 1899 a XXVIII ex 1908 připouští k úřednímu zjišťování alkoholu, vyrobeného v lihovarech, lihové měřidlo soustavy Fučíkovského a vyhlašuje se jeho popis s návodem k použití.

306.

**Nařízení vlády republiky Československé
ze dne 19. října 1922,**

jímž se za působnosti zákona o dani z lihu ze dne 20. června 1888, č. 95 ř. z., případně uherského zákonného článku XX ex 1899 a XXVIII ex 1908 připouští k úřednímu zjišťování alkoholu, vyrobeného v lihovarech, lihové měřidlo soustavy Fučíkovského a vyhlašuje se jeho popis s návodem k použití.

Počínaje dnem vyhlášení tohoto nařízení připouští se dle platících ustanovení zákona o dani z lihu k úřednímu zjišťování alkoholu, vyrobeného v lihovarech, kontrolní lihová měřidla Fučíkovského přesně dle připojeného popisu upravená. Při zavedení těchto měřidel dbáti jest přiloženého návodu o jich použití.

Zároveň se nařizuje, že dnem výše zmíněným počínaje smí býti v lihovarech, pokud jde o postavení a v činnost uvedení nových měřidel, k úřednímu zjišťování vyrobeného alkoholu používáno výhradně kontrolních měřidel soustavy Fučíkovského.

Při nastalé potřebě nového cejchování kontrolních měřidel, dosud v lihovarech užíváných, připouští se k dalšímu použití jediné kontrolní měřidlo soustavy Dolainského za podmínky, že bude totéž na útraty podnikatele lihovaru na soustavu měřidla Fučíkovského upraveno.

Vynesení bývalého rakouského ministerstva financí z 19. srpna 1911, č. 61.437, č. 175 ř. z., týkající se doplnění, případně částečně změny popisu ke kontrolnímu měřidlu soustavy Dolainského, pozbývá platnosti.

Nařízení toto nabývá účinnosti dnem vyhlášení a provedením jeho pověřen jest ministr financí.

Švehla v. r.

Šrámek v. r.	Dr. Dolanský v. r.
Malypetr v. r.	Udržal v. r.
Dr. Markovič v. r.	Stříbrný v. r.
Dr. Hodža v. r.	Habrman v. r.
Dr. Rašín v. r.	Dr. Kállay v. r.
Bechyně v. r.	Novák v. r.
Srba v. r.	Dr. Franke v. r.

Tučný v. r.

A.

Popis kontrolního měřidla lihové soustavy Fučíkovského.

Hlavní části kontrolního lihového měřidla jsou:

1. Skříň, v níž jsou uloženy veškeré součástky měřidla;
2. jímka pro alkoholometr;
3. měrný buben s hlavním počítadlem;
4. kontrolní a měřicí zařízení pro případ poruchy chodu měrného bubnu;
5. sběrné nádoby pro vzorky lihové;
6. zvláštní pojistná zařízení.

Vedle toho náleží k měřidlu litinová základna s kotvicovitým zápustkem, která spojuje měřidlo se zděným cihlovým podstavcem.

1. Skříň.

Skříň (obrázek 1, 2, 3, 4) jest zhotovena ze železného plechu, ve čtyřech hranách stěn

do pravého úhlu ohnutého a na spoji zadní stěny s vyztužovacím železem pronýťovaného.

Stěny jsou pevně spojeny s litým dnem, které má ve středu otvor a na čtyřech rozích vrtané patky, sloužící k upevnění skříně čtyřmi šrouby na litinovou základnu.

Na zadní stěně skříně jest nanýtována litinová hlavice **a** (obr. 2, 4) jímky pro alkoholometr **A** (obr. 1, 2, 3, 4), opatřená větrací skulinou a přítokovým otvorem lihovým **d** (obr. 2 a 4).

Víko skříně, uzavíratelné dvěma mosaznými pruty **C**₁ a **C**₂ (obr. 1), jest opatřeno štítem se vsazeným zorným sklem a zapadá přesně do zmíněné litinové hlavice. Při otevření skříně vysouvá se víko do předu.

Plechové stěny mají 3 mm, a lité dno a víko 5 mm tloušťky. Průměr otvorů ve dně činí 40 mm.

Mosazné pruty **C**₁ a **C**₂ na styčném místě zajišťují se olověnou závěrou.

2. Jímka pro alkoholometr.

Jímka **A** (obr. 1, 2, 3, 4) jest zhotovena z britanského plechu a skládá se ze dvou částí. — Část **c** (obr. 2), opatřená na horním díle větrací mřížkou **e**, jímá líh, přitékající troubou **p** (obr. 2) do výše hrdla **g** (obr. 2 a 3), z něhož přepadá líh sítkem **i** (obr. 2 a 3) do druhé části **f** (obr. 2) a plní napájecí troubou **h** (obr. 2 a 3) měrný buben **B** (obr. 2 a 4).

Líh případně vyhrklý z jímky **A** zachycuje se na misce **l** (obr. 2, 3) a vrací se postranními otvory kol sítka **i** do části **f**.

Jímka **A** jest připevněna jak na zadní stranu skříně, tak i na podpěrnou stolic **m** (obr. 2) vždy dvěma šrouby. Rovněž stolice **m** je se zadní stěnou skříně dvěma šrouby neposunutelně spojena.

Mosazná napájecí trubka **h** (obr. 2 a 3) jest přiletována ku jímce **A** a dva šrouby podpěrné stolice **m** procházejí její dosednou deskou.

Zorným sklem, nejméně 5 mm silným, zasazeným do štítu **b** víka skříně, lze pozorovati přítok lihu do měřidla a stav alkoholometru v části **c** jímky **A** (obr. 2).

3. Měrný buben s hlavním počítadlem.

Měrný buben **B** (obr. 2, 4, 5, 6, 7 a 8) jest zhotoven z britanského plechu 1.5 mm silného a rozdělen ve čtyři měrné komory, sestavy kongruentní po 5 litrech obsahu.

Měrné komory (obr. 5, 6, 7 a 8) plní se kanálky 1, 2, 3 a 4 z komory středové, v které

je usazen mosazný kříž, jímž prochází hřídel **H** (obr. 2, 4 a 8) měrného bubnu **B**.

Hřídel **H**, z červené litiny zhotovený, jest nesen lůžkem **v** a ložiskem **z** (obr. 2 a 3).

Lůžko **v** z fosforové lůžkové bronze jest umístěno v napájecí trubici **h** (obr. 2, 3) v ústí jejím v bubnu **B**. Ložisko **z**, z téhož materiálu jako lůžko **v** provedené, jest opatřeno k zamezení pošinutelnosti bubnu při jeho otáčení se kroužkovým vedením.

Ložisko **z** je opatřeno ve vrchlíku mazacím důlkem.

Líh, přitékající trubicí **h**, zaplavuje středovou komoru bubnu, z níž plní se nejprv ta komora, jejíž plnicí kanálek má polohu nejnižší.

Z obrázků 5, 6 a 7 je patrna působnost měrného bubnu.

Obr. č. 5 naznačuje jeho polohu v okamžiku, když jest naplněna měrná komora I. Tato se musí úplně naplniti, protože k ní náležející kanálek 1 jest ve vodorovné poloze, a líh nepřetržitě přitékající rozlévá se v komoře symetricky dle svislé osy a drží buben v rovnováze. Teprve po naplnění komory I, když líh ve středové komoře stoupne do výše krčku plnicího kanálku 2, počne se plnit i měrná komora II, v níž se líh shromažďuje na levé straně od svislé symetrické roviny bubnu, a zruší jeho rovnováhu. Porušením rovnováhy nastane pohyb bubnu proti směru ručiček hodinových a měrná komora I počne se vyprazdňovati.

Vyprazdňování každé jednotlivé komory děje se vylévacími kanálky **q**₁, **q**₂, **q**₃ a **q**₄, vyúsťujícími obdélníkovým výřezem v oblém plášti měrného bubnu každé měrné komory (obr. 2, 4, 5, 6, 7, 8).

Vylévací kanálky jsou tak sestrojeny, že nemůže nastati v žádné poloze protékání lihu bubnem, když se buben za přítoku lihu z jakékoliv příčiny přestal otáčet.

Západka, jež přiléhá k ložisku **z** (obr. 4), brání zpětnému otáčení bubnu.

Hřídel měrného bubnu **A** má talířovou spojku s hřídelníkem hlavního počítadla **C** (obr. 1, 2 a 4), jež jest vloženo do mosazného rámce, přínýťovaného na přední stěnu skříně měřidla.

Hlavní počítadlo (obr. 9) má 6 číselníků, jejichž čísla objevují se v kruhovitých výřezích krycí desky skřínky, opatřené sklem.

První číselník v pravo udává postupně každé vyjití komory po pěti litrech. Je-li počáteční sestava číselníku 0-0-0-0-0, musí být konečná sestava 9-9-9-9-5.

Příštím vyjitím dosažený počet 1,000.000 je označen sestavou počáteční (obr. 9).

Z každé komory vylévá se líh do koryta D_1 , zhotoveného rovněž z britanského plechu (obr. 2).

Úplným vyprázdněním měrné komory dosáhne hladina líhu v korytu D_1 výše, při níž násoska E počne odssávat líh do komory G, odkudž odtokovou trubicí r opouští měřidlo (obr. 2 a 4).

Na čelné stěně koryta D_1 nalézá se obdélníková pojišťovací šterbina s (obr. 2), jíž by líh přetékal do komory G, kdyby násoska selhala.

4. Kontrolní zařízení v případě poruchy pravidelného chodu měrného bubnu.

a) Houpačka:

Přestane-li se měrný buben z té či oné příčiny otáčeti, anebo je-li přítok líhu do bubnu tak náhlý, že buben při svém pravidelném pohybu nestačí jej plnicími kanálky 1, 2, 3 a 4 jímati, počne líh přetékat ze střední komory hrdlem bubnu na zobákovitý žlábek t (obr. 2 a 4) a padati na houpačku F (obr. 2, 3 a 4).

Houpačka F skládá se ze dvou z britanského kovu zhotovených příhrad, řízených na jeden litr obsahu. Jest nesena dvěma čepy, uloženými v ložiskách z fosforové lůžkové bronze, a jest citlivě dle své osy hmotným terčem vyvážená.

V pravidelné poloze klidu musí být pravá příhrada houpačky zdvižena. Je-li houpačka tou neb onou příčinou uvedena v činnost, plní a vyprazdňuje se oba díly střídavě do koryta D_2 (obr. 2 a 3), odkudž líh, houpačkou odměřený, odtéká kanálkem u (obr. 2 a 3) do komory G a opouští měřidlo odtokovou trubicí r (obr. 2).

b) Zvonky:

Na pravé a levé straně zadní části koryta D_2 jsou dvě stejnoramenné páky a a a' (obr. 3 a 4), na něž naráží dvěma stejnoměrně upevněnými šrouby a_1 a a'_1 houpačka F, v pohyb uvedená.

Stejnoramenné páky a a a' zvedají svislé tyčinky a_2 a a'_2 , účinkující na úderná kladívka a_3 a a'_3 poplašných zvonků S a S' (obr. 3 a 4).

c) Záložní počítadlo:

Na pravé straně houpačky (obr. 2, 3 a 4) jest přiletována vidlice β , v níž jest závlačkou upevněné táhlo β_1 , které prochází volně vodidlem β_2 .

Toto vodidlo jest přiletováno k ochrannému pouzdru záložního počítadla M, umístěného v zadním rohu pravé stěny skříně. Volný konec táhla β_1 , navléknutý do výřezu páky β_4 , jest v průřezu zeslaben a opatřen knoflíkovou matkou β_3 a prstencem β'_3 , které uvádějí za činnosti houpačky v pohyb páku β_4 .

Páka β_4 , jež sedí na čtyřhranném profilu hřídelníku záložního počítadla M, jest zajištěna zápusťným šroubkem β_5 a pohybuje se v úhlu náraziště β_6 , přiletovaného na ochranném pouzdru záložního počítadla.

Úhel náraziště přesně odpovídá úhlu výkyvu, který musí páka β_4 vykonávati, aby počítadlo udalo každý druhý výlev houpačky.

Počáteční sestava záložního počítadla jest 0-0-0-0-0-0, konečná 9-9-9-9-9-8. Nejbližší číselný údaj 1,000.000 je udán znovu soustavou počáteční (obr. 10).

Protože je houpačka v normální poloze pravou půlí zdvižena, neuvede táhlo β_1 pohybem dolů počítadlo v činnost, teprve pohybem nahoru při klesnutí levé půle houpačky zvedne páku β_4 , která, dosáhši nejvyšší polohy, způsobí postup číselníku na počítadle o 2 litry.

d) Poplaška:

V normálním stavu houpačky je poplaška ukryta a v poloze skloněná. Uvedení houpačky v činnost jest hlášeno vedle výstrahy zvonkové také objevením se červeně zbarvené poplašky P za sklem v jímce pro alkoholometr, jak znázorňuje obr. 3.

Poplašku uvádí v činnost trojčlenné samostatné ústrojí pákové, spojené s levou stranou houpačky. Vidlice γ , na zadní straně houpačky přiletovaná a kloubem spojená s podpěrnou tyčí γ_1 , procházející očkem γ_2 , tvoří první člen zmíněného ústrojí. K němu přimyká se člen druhý, sestávající z nestejnoramenné páky γ_3 , otáčivé ve svislé rovině na čepu γ_4 a opatřené na delším rameni kloboukovitým výdutkem, který v normální poloze houpačky dosedá na tyč γ_1 .

Při poruše normální polohy houpačky vychýlí se páka γ_3 z vodorovné polohy a dopadne na opěrku γ'_4 . Třetí díl pákového ústrojí konečně tvoří raménka γ_7 a γ_8 , pevně spojená s hřídelem γ_6 , volně se otáčejícím ve stolici γ_5 .

přípevněné dvěma zapuštěnými šrouby na podložce, která je přiletovaná na misce I alkoholometrové jímky A.

Na raménku γ_7 jest hluboce navléknuta poplaška P. Raménko γ_8 , jež je lomené a zatížené na volném konci závažíčkem γ_9 , spočívá, je-li páčka γ_3 v poloze vodorovné, ve vroubku, jímž je kratší díl této páky na volném konci opatřen.

Po prvním zvednutí levého dílu houpačky zvedne se páka γ_3 z polohy vodorovné a poplaška účinkem závažíčka na raménko γ_8 vypne se z pákového ústrojí, vyšvihne se a zůstane neodvisle od dalšího pohybu houpačky v trvalé poloze výstražné. Aby se uvedlo toto samočinné zařízení v normální postavení, jest třeba zvednouti páčku γ_3 , skloniti houpačku levou půlí dolů a spustiti páku γ_3 do vodorovné polohy, až se opře kloubovité výduť o podpěrnou tyčinku γ_1 . Zaklesnutím konce raménka γ_8 do vroubku, nalézajícího se na kratším konci páky γ_3 , zaujme poplaška nejnižší místo a bude po uzavření přístroje neviditelnou.

5. Vzorkovací zařízení.

Pro zjišťování stupňovitosti lihu jsou do skříňe kontrolního měřidla vloženy dvě sběrné nádoby K a J, v nichž se shromažďují vzorky lihu naběračkou N z vylitého obsahu každé komory měrného bubnu vybrané (obr. 2, 4, 12, 13).

Sběrné nádoby jsou rovněž z britanského kovu zhotoveny a jejich dna mají dostatečný spád k výpustným pípkám η_k a η_j (obr. 12 a 13), aby se tyto nádoby daly dokonale a rychle vyprázdniti. Horní dna jsou opatřena šroubovými zátkami τ_k a τ_j , a vedle toho na zadní stěně přímo pod horním dnem jsou do nich zašroubovány dvě mosazné přepadní trubičky φ_k a φ_j , ústící do koryta D₁ (obr. 4, 12, 13).

Z obou zmíněných nádob slouží nádoba K, na levé straně skříňe umístěná, k sbírání vzorků kontroly přímé, nádoba J na pravé straně ku sbírání vzorků kontroly vrchní.

Nádoby sběrné pro kontrolu přímou jímají dle rozsahu výroby lihovaru přibližně 15 nebo 30 litrů, pro kontrolu vrchní přibližně 22 nebo 44 litry.

Přední stěna měrného bubnu B (obr. 2, 11) nese přesně středově usazené urychlovaadlo, které se skládá z centrického pouzdra R, z náboje U a z pěti ozubených koleček k_{80} , k_{20} , k'_{20} , k_{52} a k'_{52} .

Centrické pouzdro R jest dvojdílné, jehož zadní část r_1 jest přiletována jednak na stěnu bubnu, jednak je spojena čtyřmi šrouby s druhou (přední) částí r_2 . Obě části vytvářejí tak dutinu v pouzdru R, ve které se na kuličkovém ložisku volně otáčí náboj U.

Náboj U, nesoucí rameno naběračky N s vyrovnávacím závažím V, jest třemi šrouby spojen s ozubeným kolečkem k'_{52} .

Na hřídeli H, který prochází volně nábojem U, jest zapuštěným šroubem usazeno ozubené kolečko k_{80} , jež zasahuje do kolečka k_{20} na hřídelce w_1 . Tato hřídelka otáčí se svými čepy ve stolici O₁ a ve střední vyztužovací desce O₂.

Kolečko k_{20} zasahuje do kolečka k'_{20} , které má s ozubeným kolečkem k_{52} společnou hřídelku w_2 , jejíž čepy otáčejí se ve stolici O₁ a v krajní desce O₃. Kolečko k_{52} zapadá do kolečka k'_{52} .

Otočí-li se hřídel měrného bubnu H jednou kolem své osy, otočí se též jednou ozubené kolečko k_{80} , a to tím směrem a touž rychlostí, jako měrný buben, ježto mají společný hřídel H. Při tom směr otáčení je opačný chodu ručiček hodinových.

Otočí-li se kolečko k_{80} jedenkrát, otočí se kolečko k_{20} čtyřikrát ve směru chodu ručiček hodinových.

Kolečka k_{20} a k'_{20} , do sebe zapadající, mají též počet obrátek, ale protivný směr pohybu. Vůči kolečku k_{80} má kolečko k'_{20} též směr pohybu, ale rychlost čtyřikrát větší.

Kolečko k_{52} , jež, jak uvedeno, má společnou hřídelku s kolečkem k'_{20} , zapadá v kolečko k'_{52} . Co do počtu obrátek jest pohyb kolečka k'_{52} stejný s kolečkem k_{52} , ale směr otáčení jest opačný směru otáčení tohoto kolečka.

Toto uspořádání ozubených koleček podmiňuje pohyb naběračky N (obr. 2), navlečené na raménku zapuštěném v náboji U tak, že otočí-li se buben o 90°, otočí se raménko naběračky N o 360°. Pohyb naběračky N je opačný směru pohybu bubnu.

Má-li se pro případy mimořádného rozsahu průměrné denní výroby v lihovarech docíliti braní vzorků naběračkou N ob komoru, čili má-li se dáti náboji U s naběračkou N vůči měrnému bubnu urychlení 2:1, zůstává uspořádání koleček urychlovaadla totéž a změni se toliko počet zubů u kolečka k_{80} na 60 a u koleček k_{20} a k'_{20} na 30. Označíme-li měrné komory čísly I, II, III a IV a přistavíme-li

pak naběračku N ke komoře I, vybere vzorky z vylitého obsahu komory II a IV a vynechá obsah komory I a III.

Naběračka N jest v podstatě dvojdílná nádoba o společné střední stěně, jejíž podélný řez je tvaru lemniskaty. Ústí obou nádobek jest prodlouženo v zobany, s hroty od střední stěny odkloněnými. Účinkovati na tvar zobanů jest vůbec nepřipustno.

Naběračky, zařízené na obsahy 1 cm³, 2,5 cm³ a 5 cm³ jsou snímatelné a vyměnitelné. Každému kontrolnímu měřidlu je přidáno po jedné soupravě naběraček uvedeného obsahu; naběračky, dočasně neužívané, musí býti trvale uschovány uvnitř měřidla.

Naběračka N vylévá obsah do dvojdílného žlábků Q (obr. 2 a 4), jehož bočné stěny jsou vyduté, a střední rozdělovací plocha jest zvyšena. Spodová plocha jest vytvořena dle paraboly, v jejímž vrcholu jsou vletovány odvodní trubice, jež šroubovými matkami a těsnicím kroužkem jsou pevně spojeny s dvoudílnými hydraulickými uzávěrkami X_k a X_j (obr. 2, 4, 12, 14), pod horními dny sběrných nádob K a J umístěnými.

K posouzení případného úbytku na alkoholovitosti vzorků ve sběrných nádobách po určité době jímaných jsou vletovány do každé z nich zpola oblé nádoby L_k a L_j, obsahu 0,5 litru, opatřené výpustnými pípkami e_k a e_j a šroubovou uzávěrkou δ_k a δ_j (obr. 12 a 13). Tyto nádoby plní se lihem o určité stupňovitosti, s níž se porovná stupňovitost téhož lihu, po určité době z těchto nádob zjištěná.

Šroubová uzávěrka je opatřena ve středu malým otvorem.

Píčky e_k a e_j, jakož i η_k a η_j jsou přístupny dvířky T_k a T_j na čelné straně skříně (obr. 1).

6. Zvláštní pojistná zařízení.

a) Ochrana proti umělému zastavení odtékajícího lihu.

Vylévací koryto houpačky D₂ (obr. 3) má v zadní stěně dva kruhové výřezy π₁ a π₂, jež jsou položeny v náležité vzdálenosti mezi ložisky houpačky a dolní hranou střední plnicí komory měrného bubnu ve vodorovné poloze.

Vedle toho je na zadní straně koryta zařezána úzká nádoba Y (obr. 3, 4 a 14) as o 0,25 litru obsahu. Tato nádoba je opatřena šterbinou y, její spodní hrana leží pod nej-

nižšími body otvorů π₁ a π₂ a pod hranou čelné stěny komory G.

Vzedme-li se lih do výše těchto posléz jmenovaných otvorů, nemá vzdutí nějakého účinku na pravidelný chod bubnu nebo na činnost houpačky. Pokračuje-li vzdutí, bude protékati lih oběma otvory, jakož i přes hranu čelní stěny komory G do skříně, proběhne otvorem v jejím dně se nalézajícím a rozteče se po podstavci, aniž nastane v tomto případě porucha v chodu bubnu nebo překlápění houpačky.

Bylo-li by o to*ale dále se pokoušeno, zabránit odtoku lihu otvorem na dně skříně a docílití takového vzdutí vnitř přístroje, aby nastala porucha v pravidelném chodu měrného bubnu, nebo v činnosti houpačky, naplní se nádoba Y šterbinou y lihem a zůstane jím naplněna.

Obdobný případ nastane, bylo-li užito vody jako vzdušné tekutiny. Nádoba Y zůstane pak naplněna vodou.

b) Maximální teploměr.

Na horním dně sběrné nádoby J vrchní kontroly jest uložen cejchovaný maximální teploměr Z dle Celsia (obr. 4).

Zvýšený stav tohoto maximálního teploměru udává každé vniknutí par do skříně měřidla, nebo každé jiné zahřátí měřidla.

c) Ochranný plášť.

Celý přístroj je až na pozorovací sklo a na plochu číselníku hlavního počítadla C úplně zakryt zinkovým pláštěm.

Na přední straně ochranného pláště jsou dvě dvířka, odpovídající dvířkům T_k a T_j skříně měřidla.

d) Zajištění kontrolního přístroje úředními závěrami.

I. Na skříně:

1. Na styčném místě mosazných tyčí C₁ a C₂ na víku skříně;

2. na dvířkách T_k a T_j ku sběrným nádobám;

3. na šroubení trubky přívodové d a výtokové r;

4. na drátech, procházejících šrouby, sloužícími k připevnění skříně měřidla k podstavci.

Vedle toho jest zajištěn maximální teploměr a obě počítadla vnitř měřidla původním úředním oloveným závěrem cejchovního úřadu, a jsou označeny cejchovními značkami po vy-

konaném cejchování výtokové hrany čtyř vylévacích kanálků měrného bubnu, přepadní hrany obou příhrad houpačky a matky obou stavěcích šroubů těchto příhrad a konečně dvě protilehlá místa na stěně skříňe vnitř měřidla.

Při případném odebrání původních závěr na obou počítadlech musí býti nahrazeny tyto závěry závěrou vrchní kontroly.

II. Na plášti:

1. Na spojce čelné stěny a víka;
2. na krycích štítkách trubice přítokové p a výtokové r;
3. na obou spojích zadní stěny pláště se stěnami bočními;
4. na obou dvířkách.

B.

Návod k použití kontrolního měřidla lihového soustavy Fučíkovského.

Pro používání kontrolního měřidla lihového výše udané soustavy k úřednímu zjišťování alkoholu vyrobeného v lihovarech platí povšechně předpisy a pravidla o užívání kontrolního měřidla soustavy Dolainského, vydaná vynesemím bývalého rakouského min. financí z 2. července 1888, č. 22.238, č. 124 ř. z., věstník min. fin. č. 30 z roku 1888, případně vynesemím býv. uh. min. financí z 30. července 1888, č. 45.795, věstník uh. min. fin. č. 27 z r. 1888, s těmito odchylkami, pokud se týče doplňky:

I. Každé kontrolní měřidlo, které má býti postaveno v tom onom lihovaru k zjišťování alkoholu dle skutečného výrobku, musí býti k tomu cíli vyzkoušeno československým ústředním inspektorátem pro službu cejchovní v Praze nebo jím zmocněným orgánem cejchovní správy a opatřeno jednak úředním nálesem o zkoušce, jednak příslušnými značkami státní správy cejchovní.

Duplikáty těchto úředních nálezů vydává rovněž československý ústřední inspektorát pro službu cejchovní v Praze.

Podnikatel lihovaru jest povinen při objednání měřidla udati množství lihu v litrech, destilačním přístrojem průměrně za jednu minutu poskytované. Činí-li toto množství více než 10 litrů za minutu, musí si podnikatel lihovaru opatřiti k úřednímu zjišťování výrobku kontrolní měřidlo, cejchované na přítokovou rychlost více než 15 litrů za minutu.

Československý ústřední inspektorát pro službu cejchovní v Praze opatří každý vyzkoušený měřicí přístroj úředním závěrem na závěrných tyčích víka skříňe a na jejích obou dvířkách, jakož i na obou počítadlech vnitř měřidla. Tyto úřední závěry musí zůstatí do postavení a úpravy kontrolního měřidla neporušeny.

Rovněž i další používání již postaveného, vyzkoušeného kontrolního měřidla lihového je vázáno podmínkou, že měřidlo musí býti trvale pod předepsaným úředním závěrem, vyjímaje dobu, po kterou je podroběno úřednímu šetření.

II. Postavení kontrolního měřidla v lihovaru musí se dítí pod dozorem dvou finančních orgánů, a to orgánu vyšší technické finanční kontroly a správce důchodkového kontrolního úřadu.

Každé měřidlo má při dopravě vedle dřevěného vyztužení vnitřních částí měřidla a ochranného pásu měrného bubnu také přítokový a odtokový otvor ochranným kovovým štítkem opatřený.

Zevrubného vyšetření vyžaduje celé konstruktivní spojení měrného bubnu s urychlovadlem, které vyznačuje se v normálním stavu naprosto lehkým, netrhavým, dokonale souvislým pohybem bubnu na levo a týmž souvislým, netrhavým pohybem naběračky ve směru opačném.

Shledá-li se závada v chodu urychlovadla, musí býti orgánem vyšší technické kontroly ihned pátráno po příčině, případně musí býti přistoupeno ihned k částečné demontáži urychlovadla.

K tomu cíli odstraní se soukolí urychlovadla vyšroubováním obou šroubů, zapuštěných dosednou částí stolice O_1 do vyztuženého kraje vylévacího koryta, a přezkouší se přiměřeným otáčením pohyb bubnu a volnoběžky U.

Při znovuúpravě soukolí urychlovadla přivede se měrný buben do polohy, ve které je vylévací otvor přesně ve svislé ose bubnu, a do téže svislé osy postaví se i naběračka N, dosáhnoucí své nejvyšší polohy.

K docílení správného postavení poslouží zvláštní značka na misce I a zvláštní značka, již je opatřen každý vylévací otvor bubnu. Tyto značky, jakož i podobná značka na raménku naběračky N, musí býti při této znovuúpravě v téže přímce.

V uvedené vzájemné poloze měrného bubnu a naběračky přistaví se soukolí volnoběžky U tak, aby kolečka k_{80} s k_{20} a kolečka k_{52} s k'_{52}

svým ozubením dokonale do sebe doléhala. Při správném stavu zapadnou čipky stolice O_1 náležitě do příslušných důlků vyztužovacího kraje vylévacího koryta.

Výše vzpomenutými zapuštěnými šrouby zajistí se na konec poloha soukolí.

Každému kontrolnímu měřidlu je přidáno ve zvláštním pouzdru po třech naběračkách o velikosti 1 cm³, 2,5 cm³ a 5 cm³, které dle svého obsahu a dle potřeby výroby navlékají se na raménko, v náboji U zapuštěné.

Pouzdro s neužívanými naběračkami musí býti trvale chováno uvnitř kontrolního měřidla, pokud toto je v úředním užívání.

Nové naběračky zašle na objednání toho onoho lihovaru firma Fučíkovský v obalu, opatřeném úředním závěrem československého ústředního inspektorátu pro službu cejchovní v Praze finančnímu úřadu I. stolice, v jehož okrsku dotýčný lihovar leží.

Každému kontrolnímu měřidlu jest přidána zvláštní kovová maznička, vhodným olejem naplněná, jejíž vrchní šroub před použitím je třeba uvolnit. Mazání osy bubnu děje se nakapáním oleje do mazného důlku. Po upotřebení se uvolněný vrchní šroubek znovu utáhne, a maznička vnitř přístroje uloží. Není-li závady, vyšetří se přiměřeným otáčením bubnu, jakož i ručním pohybem houpačky správná činnost obou počítadel, sklopí se dolů levá půle houpačky, poplaška vpraví se, jak v popisu udáno, do své normální polohy, prázdná vzduvná nádobka Y zavěsí se na vnější stěnu koryta houpačky v prostoru ke skříni a nálevem vody do koryta vyzkouší se na konec účinnost násosky.

K případnému uvolnění talířové spojky hřídele H hlavního počítadla C slouží stavěcí šroub talíře, nalézající se na hřídelíku počítadla C.

Po ukončeném vyšetření kontrolního měřidla opatří se skříň ihned úředním závěrem kontroly vrchní, vyjímaje dvířka, jimiž je přístupná sběrná a vložková nádoba kontroly přímé. Zajištění těchto dvířek přísluší přímé kontrole.

III. Při osazení základní desky musí býti její strana písmenem Z označená, na souhlasné straně s přítokovou trubicí p kontrolního měřidla.

IV. Spojení kontrolního měřidla s chladnicí docílí se pomocí objímkové matky a dvou šroubových spojek, z nichž dolní je přiletována na jímce alkoholometrové a horní je sletována s přívodovou lihovou trubicí od chladnice.

Mezi objímkovým šroubením trubice přívodné a kontrolním měřidlem musí býti vždy vložen ochranný prsten kovový, který je přidán ke každému přístroji. Rovněž musí býti opatřeny tři spojovací šrouby na výtokovém vedení lihovém ochranným štítkem kovovým, k měřidlu příslušejícím.

V. Ku krytí objímkového šroubení na přítokové trubicí lihové slouží plechový zákryv, ku každému přístroji přidáný.

VI. Urychlovadlo musí býti tak postaveno, aby naběračka ponořila se v korytě do lihu z bubnu vylitého v okamžiku, kdy měřicí komora bubnu je již skoro vyprázdněna, a vynořila se z tekutiny právě v okamžiku, kdy začne účinkovat násoska E.

Tím docílí se stejnoměrného vybírání vzorků lihu z každé komory bubnu vylitého. Vzorky tyto budou vždy téže velikosti, poněvadž nabírá jen jedna a táž naběračka.

Poněvadž z každých pěti litrů obsahu jedné komory bubnu, vyjímaje zvláštní případ níže uvedený se vybírá vzorek, odpovídá množství vzorků z jednoho hektolitrů průtoku dle velikosti použité naběračky 20 cm³, 50 cm³ a 100 cm³.

Z toho jest patrné, že možno zvoliti a nasaditi naběračku, rozsahu výroby přiměřenou, a tím zajistiti dostatečný vzorek pro potřebu úředního zjištění.

Jakých naběraček se má při měřidle upotřebiti, rozhodne vždy úředník vyšší kontroly, a to buď již při úpravě měřidla, anebo během výroby, ukáže-li se toho potřeba.

Výměna naběračky za jinou, odlišného obsahu, smí se dít i však jenom tehdy, byly-li obě nádoby sběrné a vložkové vyprázdněny a vzorky lihové obou kontrol zjištěny.

U destilačních přístrojů, jichž průměrná denní výkonnost v jednom ohlašovacím období přesahuje 20 hl, a jichž sběrné nádoby pro kontrolu přímou zřízené na obsah 15 litrů nevystačí i při obsahu 1 cm³ naběračky, je dáno podnikatelům lihovarů na vůli, buď

1. užití dvou kontrolních měřidel, jichž sběrné nádoby jímají 15 litrů pro kontrolu přímou a 22 litry pro kontrolu vrchní, buď

2. pořídit si kontrolní měřidlo, jehož sběrná nádoba kontroly přímé jímá 30 litrů a kontroly vrchní 44 litry, nebo

3. požádati u finančních úřadů I. stolice, běží-li o podniky podrobené stále technické kontrole a tak příznivě položené, že častější vykonávání vrchní

kontroly není spojeno se značnějšími výlohami, aby vyprazdňování sběrné nádoby obou kontrol mohlo se díti v intervalech nejméně 14denních, případně zavázati se k dobrovolnému hrazení vzešlých výloh z vykonávání častějších kontrol, nebo konečně

4. užití po získaném svolení ministerstva financí na zvláštní objednávku u firmy Fučíkovský měřidla, změnou ozubeného převodu na urychlovač tak sestrojeného, že při jednom otočení se bubnu kol osy naběračka toliko dvakrát vzorek vybere a vyprázdní.

Vedle toho je dovoleno užití vhodného spojení jednotlivých přípustných způsobů, v předchozím uvedených.

VII. Při sepsání zjišťovacího protokolu o postavení kontrolního měřidla budiž vzat zřetel k tomu, že nádoba vzduvná je toliko jediná a slouží jen pro potřebu vrchní kontroly.

Vypárečí nádobkou, jakou má měřidlo soustavy Dolainského, měřidlo Fučíkovského, jako postradatelnou, opatřeno není.

VIII. Před užitím kontrolního měřidla k úřednímu zjišťování výrobku musí býti orgánem vrchní kontroly dokonale propláchnuty lihem předepsané hutnoty mimo nádoby sběrné a vložné, také obě nádoby X_k , X_l , a to nalitím dostatečného množství lihu do žlábků Q .

Po propláchnutí vypustí se líc ze sběrných nádob pipkami η_k a η_l .

Rovněž musí býti naběračka před každým nasazením a před užitím kontrolního měřidla důkladně omyta a propláchnuta silným lihem.

IX. a) U měřidel soustavy Fučíkovského jest sběrná nádoba K určená k jímání vzorků kontroly přímé, přístupná dvířky T_k . Vyprazdňování obsahu nádoby K děje se pravou, níže položenou pipkou η_k , kdežto vyprazdňování nádoby vložkové L_k děje se levou, k stěně skříně bližší a výše položenou pipkou ϵ_k .

Rozbory lihových vzorků, z jakéhokoliv důvodu z měřidla vzatých, provádí zkušebna technické finanční kontroly v Praze.

Správce duchodkového kontrolního úřadu jest povinen obsah té doby používané naběračky, orgány vrchní techn. kontroly, při každém výkonu superkontroly v revisním archu nebo v lihovarském rejstříku vyznačený, zanešati při každém prvním zápisu do rejstříku lihovarského.

b) Sběrná nádoba J pro vzorky vyšší kontroly, jakož i příslušná nádobka vložková L_l je přístupná dvířky T_l na pravé straně kontrolního měřidla.

Nádoba sběrná J vyprazdňuje se níže položenou pipkou η_l , nádobka vložková pipkou ϵ_l , která je výše položena a bližší ku pravé stěně skříně měřidla. Nádobka vzduvná Y je umístěna vnitř měřidla na vnější zadní stěně koryta houpáčky.

Při vyšetřování vnitřních součástí kontrolního měřidla jest nutno u měrného bubnu vyzkoušet i jeho chod, který musí býti souvislý a netrhavý, a vyzkoušet snadnou pohyblivost urychlovače. Jak si je počínati při rozebrání urychlovače, bylo výše popsáno.

Rovněž musí býti při každé vrchní kontrole spolehlivě vyšetřeno spojení hřídele bubnu s osou hlavního počítadla.

Osa bubnu maže se v předním ložisku nákapnutím oleje. Neužije-li se oleje, firmou Fučíkovský k měřidlu kontrolnímu ve zvláštní maznice přidaného, musí se užití k mazání měřidla výhradně oleje kostního.

Při vyšetření vzduvné nádoby Y nutno s největší opatrností nejdříve zjistiti, je-li tato nádobka prázdná. Není-li, budiž po sepsání činopisu za přítomnosti zodpovědného zástupce podniku celý obsah nádoby do čisté lahvičky přelit, pečeti strany a závěrem vrchní kontroly zajištěn a cestou úřední zaslán k prozkoumání množství a jakosti obsahu zkušebně technické fin. kontroly v Praze.

Při zápisu výsledku superkontroly do lihovarského rejstříku, případně do revisního archu, musí orgán vrchní kontroly pokaždé vyznačiti obsah naběračky, té doby používané.

Výměna naběračky smí se díti, jak uvedeno, jenom tehdy, když obsah sběrné a vložkové nádoby obou kontrol byl vyprázdněn, a hutnota sběrného lihu, jakož i hutnota lihu vložkového při tom onom údaji počítadla, v úředních zápisech přesně vyznačeného, byla zjištěna a rovněž v těchž zápisech poznamenána.

K docílení rychlého splnutí obsahu naběračky do žlábků Q a sběrací trubici do nádoby sběrné slouží jednak sestrojení naběračky a jejího zobanu, jednak parabolický tvar žlábků, jakož i tvar jeho bočních stěn, a konečně krátké trubice sváděcí o náležitém spádu. Kdyby při vyprazdňování naběračky do žlábků Q obsah stékal po jeho stěně, není přípustno k dosažení nápravy účinkovat tím oním způsobem na tvar zobanu. V tom případě musí se odstranit vada jediné polohovou úpravou žlábků Q .

X. Při provádění měrné zkoušky měřidla musí býti násoska E vždycky odšroubována.